

Гендерний вимір соціальних конфліктів: теорії і практики

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Другий (магістерський)</i>
Галузь знань	<i>05 Соціальні та поведінкові науки</i>
Спеціальність	<i>054 Соціологія</i>
Освітня програма	<i>Аналітика соціальних даних</i>
Статус дисципліни	<i>Вибіркова</i>
Форма навчання	<i>очна(денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс, весняний семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>5 кред. ЄКТС/150 годин: лекції 18 год., практичні заняття 36 год., самостійна робота 96 год</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Екзамен, МКР</i>
Розклад занять	<i>https://schedule.kpi.ua/</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор і практичні: к.філос.н., доц. Коломієць Тетяна Володимирівна 096-327-05-56 tana_kol@ukr.net</i>
Розміщення курсу	<i>https://do.ipk.kpi.ua</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Проблеми конфлікту як зіткнення протилежно спрямованих цінностей, потреб та інтересів та пов'язаної з цим конфліктної взаємодії в суспільстві залишаються актуальними протягом всього існування цивілізації. Загострюючись у переламні моменти історії — період війн, революцій і криз, під час боротьби за владу чи власність, через нестримне прагнення одних панувати над іншими, конфлікти проявляються як у найрізноманітніших сферах: економічній, політичній, культурній, соціальній, так і на всіх рівнях: мікро-, мезо-, макро-, глобальному. Тому XXI століття поставило перед людством безальтернативну дилему: або оволодіти наукою й мистецтвом попередження, діагностики та врегулювання конфліктів, або отримати примарні шанси і перспективи виживання людства через фатальні наслідки ігнорування даної проблеми.

У розмаїтті соціальних конфліктів окреме місце займають гендерні конфлікти. Гендерні конфлікти — конфлікти гендерних ролей та суперечності між експектаціями та реальністю в їх реалізації — невід'ємні атрибути соціального розвитку. Проходження курсу дасть можливість визначати, діагностувати та регулювати гендерні конфлікти за допомогою одного з найдієвіших інструментів — медіації.

Серед різноманітних інструментів врегулювання конфліктів: примирення, арбітраж, фасилітація та медіація одними з найбільш ефективних і оптимальних є медіація. Медіація — це неформалізована, але чітко структурована процедура врегулювання конфлікту за участі нейтрального посередника (медіатора), який підтримує сторони у досягненні ними взаємовигідного рішення. Основні принципи медіації — рівність

сторін, неупередженість, конфіденційність та добровільність дають змогу у процесі вирішення конфлікту досягнути консенсусу з максимальним урахуванням бажань та вимог конфліктуючих сторін (win-win).

Метою дисципліни є надання можливості студентам аналізувати історичні передумови та ціннісні основи медіації, шляхи врегулювання конфлікту, що спираються на новітні соціологічні дослідження. Викладач надаватиме цілісний огляд багатоманітних підходів до визначення сучасних гендерних конфліктів та характеризуватиме соціальні причини їх виникнення і особливості прояву в різноманітних сферах. На заняттях буде виявлено принципи та технології медіації як найоптимальнішого інструменту врегулювання конфліктів. Викладач продемонструє роль посередництва і переговорів у врегулюванні і трансформації конфлікту.

Студенти вмітимуть здійснювати аналіз причин, динаміки та наслідків конфлікту шляхом побудови карти конфлікту на практичних заняттях. Від студентів очікується вміння застосовувати сучасні принципи, моделі та техніки медіації в процесі врегулювання конфліктів. Для провадження подальшої професійної діяльності студенти набувають навичок активного слухання, ненасильницького спілкування, розвитку емоційного інтелекту в процесі врегулювання конфлікту, отримують знання щодо особливостей процесу медіації.

Комунікація з викладачем можлива і заохочуватиметься в межах навчальних занять, а також в межах консультацій з викладачем, місце та час якої повідомляється студентам додатково.

Під час вивчення дисципліни здобувачі також зможуть:

- розуміти джерела виникнення, структуру та види гендерних конфліктів;
- аналізувати особливості формування теорій гендерної соціалізації як одного з джерел гендерних конфліктів;
- засвоювати природу виникнення та основні поняття медіації;
- орієнтуватися у ціннісних засадах медіації;
- опановувати основні етапи медіації як процедури;
- оцінювати характерні риси та перспективи розвитку медіації в Україні.
- здійснювати критичний аналіз причин виникнення гендерних конфліктів та способів їх врегулювання;
- знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел щодо проблематики гендерних конфліктів;
- працювати з картою конфлікту та визначати позиції й інтереси учасників;
- проводити процедуру медіації та застосовувати знання про її етапи у професійній діяльності;
- набувати практичного досвіду створення імітаційних кейсів та використання сучасних моделей, стадій і технік медіації у професійній і громадській діяльності.

Засвоєння дисципліни сприяє підсиленню таких компетенцій та програмних результатів навчання:

- ЗК 03 - Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ФК 01 - Здатність аналізувати соціальні явища і процеси.
- ФК 02 - Здатність виявляти, діагностувати та інтерпретувати соціальні проблеми українського суспільства та світової спільноти.
- ПРН 01 - Аналізувати соціальні явища і процеси, використовуючи емпіричні дані та сучасні концепції і теорії соціології.
- ПРН 02 - Здійснювати діагностику та інтерпретацію соціальних проблем українського суспільства та світової спільноти, причини їхнього виникнення та наслідки.
- ПРН 07 - Вирішувати етичні дилеми відповідно до норм професійної етики соціолога та загальнолюдських цінностей.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Дисципліна вивчається після опанування соціально-політичних, соціологічних та правових дисциплін. Вивчених на бакалавраті, що створює загальну світоглядну і методологічну основу для сприйняття студентами змісту пропонованої дисципліни.

Вивчення дисципліни дозволить ефективніше опановувати комунікативні навички та вирішувати складні конфліктні ситуації під час професійної діяльності.

3. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Природа гендерних конфліктів: соціально-культурний аспект.

Тема 2. Фемінізм і проблематизація гендерних конфліктів.

Тема 3. Гендерна соціалізація особистості: детермінанти гендерних конфліктів.

Тема 4. Маскулінність як причина і наслідок гендерних конфліктів.

Тема 5. Суспільний рух як метод вирішення гендерних конфліктів в Україні.

Тема 6. Сімейні конфлікти: поняття, підходи, типологія.

Тема 7. Поняття, принципи та процедура сімейної медіації.

Тема 8. Роль та професійні компетентності медіатора в процесі сімейної медіації.

Тема 9. Моделі і техніки сімейної медіації.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацювати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

4.1 Базова література

1. Богдан Ж., Мовчан Я. Гендерна психологія : навчально-методичний посібник / Ж. Богдан, Я. Мовчан. — Харків : Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т», 2021. - 155 с.
Режим доступу: Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського - <http://www.nbuv.gov.ua/node/6536>
2. Гендерно зумовлене сексуальне насильство під час міжнародного збройного конфлікту на території України : постановка проблеми / [Колектив авторів] // Науковий вісник Ужгородського нац. ун-ту. Серія: Право, 2024.
Режим доступу: <https://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/310460>
3. Петровська Т. В. Основи вікової та гендерної психології : навч. посібник / Т. В. Петровська [та ін.]; за заг. ред. Т. В. Петровської. — Київ : Позднішев, 2021. — 190 с.
Режим доступу: Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського - <http://www.nbuv.gov.ua/node/6536>
4. Наливайко Л. Р., Марценюк Л. В. Права жінок та гендерна рівність в Україні: проблеми теорії та практики / Л. Р. Наливайко, Л. В. Марценюк // Приватне та публічне право. — 2022. - № 1. - С. 61–66. - DOI:10.32845/2663-5666.2022.1.11
5. Шанідзе О. Д., Калагін Ю. А. Гендерні дослідження в сучасній Україні [Електронний ресурс] / О. Д. Шанідзе, Ю. А. Калагін. - Харків: НТУ «ХПІ», 2022. - 39–41 с.
Режим доступу: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/58858>

4.2 Допоміжна література:

1. Агеева В. Жіночий простір: Феміністичний дискурс українського модернізму./ В.Агеева. – К.: Факт, 2008. – 360с.

2. Айслер Р. Чаша та меч: Наша історія, наше майбутнє / Пер. з англ. Н.Комарова / Ріане Айслер / К.: Сфера, 2003. – 355 с.
3. Веремчук А. М. Конфлікти у спілкуванні та шляхи їх розв'язання. Збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка Національної АПН України. Проблеми загальної та педагогічної психології. 2012. Т. 24. ч. 6. С. 67–74.
4. Збірка статей «5 років діалогу і 25 років медіації в Україні: від протистояння до порозуміння» [редактори-укладачі: А. Гусев, К.Гусева, Г. Похмелкіна. За заг. ред. І. Терещенко] - К.: ВАІТЕ, 2019. - 340 с.: іл. – Англ., рос., укр.
5. Кімміл Майкл. Гендероване суспільство /Пер. з англ. С.Альошина./ Майкл Кімміл. – К.: Сфера, 2003. – 490с.
6. Коломієць Т.В. Подолання гендерної асиметрії як механізм регулювання соціальних конфліктів українського суспільства // Політологія. Соціологія. Право. Вісник КПІ ім. Ігоря Сікорського. С.74-79. Режим доступу: <http://visnyk-psp.kpi.ua/article/view/195641/195986>
7. Кутуєв П. В. Модерн, модернізація та розвиток: ідеї та практики / П.В. Кутуєв – К.: Талком, 2015 – 467 с.
8. Павличко Соломія. Фемінізм / Віра Агеева (упоряд.та передмов.). — К. : Видавництво Соломії Павличко "Основи", 2002. — 322с.
9. Стоун Д., Петтон Б., Гін Ш. Складні розмови: як обговорювати те, що хвилює найбільше; пер. з англ. О.Ліпської. – Х.: Віват, 2019. – 272 с.
10. Lisa Schirch & David Camp, The little book of Dialogue for Difficult Subjects: A Practical Hands –On Guide, Intercourse, PA: Good Books, 2007.
11. Best Practices for Government Agencies, Guidelines for Using Collaborative Agreement –Seeking Processes, Report and Recommendations of the SPIDR Environment/Public Disputes Sector, 1997.

В якості допоміжних матеріалів пропонується використання інформаційні ресурси кафедри соціології, що містять відеоматеріали з лекціями провідних вчених, їх монографії і статті, а також методичні матеріали і архів фахового наукового видання кафедри.

1. <http://www.socio-journal.kpi.kiev.ua/> - Вісник КПІ ім. Ігоря Сікорського. Соціологія. Політологія. Право.
2. <http://i-soc.com.ua/journal/content.php> – Социология: теория, методы, маркетинг.
3. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.
4. <https://prometheus.org.ua/>. Найкращі онлайн-курси України та світу.
5. <https://nsuworks.nova.edu/pcs/about.html> – Peace and Conflict Studies Journal

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

Тема 1. Гендерний вимір соціальних конфліктів: теоретико-історичний аспект.

Основні питання: Поняття конфлікту, гендерні конфлікти. Історичний та культурний характер гендерних відмінностей. Інтеракційний та інституційний підходи в гендерній теорії. Реляційний та ситуаційний характер гендеру.. Основні інтерпретативні рамки гендерної теорії: особистісний підхід, інтеракційний підхід, інституційний підхід. Стать і гендер: теорія двох шухляд.

СРС: Антропологічні, кроскультурні, психологічні дослідження гендерних конфліктів.

Тема 2. Фемінізм і проблематизація гендерних конфліктів.

Основні питання: Причини та передумови появи феміністичних ідей. Роль фемінізму у становленні гендерних студій. Типологія фемінізму (ліберальний, соціалістичний, радикальний, релігійний, екзистенційний, постмодерний). Значення праці "Друга стаття" С.де Бовуар для розвитку неофемінізму.

Трансцендентність та іманентність як стратегії розвитку особистості.

СРС: Фемінізм у історичній ретроспективі.

Тема 3. Гендерна соціалізація особистості: детермінанти гендерних конфліктів.

Основні питання: Поняття гендерної соціалізації та гендерної ідентичності. Етапи здійснення гендерної соціалізації: моделювання, закріплення, самосоціалізація. Механізми формування гендерної ідентичності. Гендерна ідентичність. Сексуальність. Сексуальна орієнтація. Гендерний ідеал. Гендерні стереотипи. Гендерні ролі. Обмеження, що накладаються маскуліною та фемінною роллю. Основні чинники гендерної соціалізації особистості: сім'я, ровесники, школа, ЗМІ.

СРС: Гендерний соціальний контроль.

Тема 4. Маскулінність як причина і наслідок гендерних конфліктів.

Основні питання: Поняття «маскулінності». Типи маскулінності. Основні парадигми дослідження маскулінності. «Криза маскулінності» і чоловічі рухи. Чоловічі студії: передумови виникнення, засадничі напрямки. І.Кон про маскулінність у мінливому світі. Девід Гілмор «Загадка мужності». Поняття андрології.

СРС: Український чоловік і його проблеми.

Тема 5. Суспільний рух як метод вирішення гендерних конфліктів в Україні.

Основні питання: Поняття та характеристики суспільних рухів. Причини виникнення, напрямки, типологія, жіночого руху в Україні. Жіночі організації в Західній і Наддніпрянській Україні. Роль Мілени Рудницької у діяльності жіночого руху України. Перспективи розвитку жіночих організацій в сучасному українському суспільстві.

СРС: Особливості функціонування жіночих організацій в Західній і Наддніпрянській Україні.

Тема 6. Сімейні конфлікти: поняття, підходи, типологія.

Основні питання: Поняття сім'ї. Види, типи сімей. Сімейні конфлікти: поняття, типологія. Гендерно-рольові конфлікти в сім'ї. Патріархальні та егалітарні сім'ї. Причини виникнення та шляхи врегулювання конфліктів у в сім'ї. Міжпоколінні конфлікти в сім'ї. Ціннісні конфлікти в сім'ї. Проблема свободи репродуктивного вибору. Концепція відповідального батьківства. Свобода репродуктивного вибору. Трансформація сучасної сім'ї.

СРС: Чайлд-фрі як прояв конфлікту цінностей.

Тема 7. Поняття, принципи та процедура сімейної медіації.

Основні питання: Поняття медіації як альтернативного інструменту врегулювання конфліктів. Основні принципи медіації (Нейтральність / Безоціночність, Розподіл відповідальності, Добровільність, Конфіденційність) та їх характеристики. Процедура медіації (премедіація, етапи медіації, сепаратні зустрічі, результати медіації). Стратегія «виграш-виграш» у медіації. Особливості реалізації сімейної медіації.

СРС: Роль премедіативного етапу у процесі медіації.

Тема 8. Роль та професійні компетентності медіатора в процесі сімейної медіації.

Основні питання: Комунікативні навички медіатора: активне слухання. Техніки активного слухання: невербальна комунікація (погляд, міміка, психологічний простір, жести, поза, темп мови, тон і тембр голосу), використання пауз (мовчання), іменування відчуттів, прояснення / уточнення, перефразовування, резюмування. Аналіз процесу викривлення інформації в ході медіації: ситуативна вправа «Велик Івана». Емоційний інтелект.

СРС: Роль емпатії у ненасильницькій комунікації.

Тема 9. Моделі і техніки сімейної медіації.

Основні питання: Медіація врегулювання спорів. Добровільна та обов'язкова медіація. Он-лайн медіація. Відновна модель. Наративна модель. Класична модель. Оціночна модель. Техніка ненасильницького спілкування М.Розенберга в процесі медіації (модель шакала та модель жирафа). Використання основних принципів Гарвардської школи переговорів у техніці медіації (люди, інтереси, варіанти рішень, критерії).

СРС: Охарактеризуйте поняття «медіабельність конфлікту».

Семінарські (практичні) заняття

Семінарські заняття мають на меті розвиток у студентів вміння працювати з науковою літературою, приймати активну участь у дискусії, формулювати та відстоювати свою позицію, розробляти та представляти презентації з ключових тем.

Основною формою роботи на семінарському занятті є практичні кейси, які поєднують теоретичні та прикладні аспекти курсу та дозволяють діагностувати комунікативні компетентності магістрантів в поєднанні з демонстрацією та закріпленням знань. Викладач оцінює як глибину, ширину, точність понять і визначень, дану магістром під час вирішення практичних конфліктних кейсів, так і здатність оперативно реагувати на запитання аудиторії.

Основні завдання циклу семінарських (практичних) занять:

- сформулювати у студентів поняття сутності та видів конфлікту;
- сформулювати у студентів розуміння поняття сімейної медіації, її сутності та принципів;
- засвоєння студентами знань щодо особливостей застосування технік та методів в сімейній медіації;
- засвоєння студентами знань щодо особливості поведінки під час конфлікту.

Тема 1. Природа гендерних конфліктів: соціально-культурний аспект.

Семінарське заняття 1. Передбачає аналіз сутності, характеристик, підходів до визначення гендерних конфліктів, їх структури, ознак, чинників та джерел виникнення конфліктів.

У результаті семінарського заняття студенти мають можливість виокремити головні сутнісні характеристики гендерних конфліктів та розглянути особливості стратегій поведінки в конфліктних ситуаціях (уникання, згладжування, компроміс, конфронтація, співробітництво).

Тема 1. Природа гендерних конфліктів: соціально-культурний аспект.

Семінарське заняття 2. Розгляд конфліктних ситуацій на прикладі шкали ескалації конфлікту Ф. Глазла.

У результаті семінарського заняття студенти під керівництвом викладача розглянуть конфліктні кейси. Розробляють карту конфлікту. Визначають рівень емоційної напруги конфліктуючих сторін, та обирають стратегію вирішення конфлікту.

Тема 2. Фемінізм і проблематизація гендерних конфліктів.

Семінарське заняття 3. Причини та передумови появи феміністичних ідей. Типологія фемінізму (ліберальний, соціалістичний, радикальний, релігійний, екзистенційний, постмодерний).

У результаті семінарського заняття студенти дослідять роль фемінізму у становленні дослідження гендерних конфліктів.

Тема 2. Фемінізм і проблематизація гендерних конфліктів.

Семінарське заняття 4. Значення праці "Друга стаття" С.де Бовуар для розвитку неофемінізму. Трансцендентність та іманентність як стратегії розвитку особистості.

У результаті семінарського заняття студенти сформулюють бачення ролі та місця Симони де Бовуар у процесі розвитку неофеміністичних ідей.

Тема 3. Гендерна соціалізація особистості: детермінанти гендерних конфліктів.

Семінарське заняття 5. Поняття гендерної соціалізації та гендерної ідентичності. Гендерна ідентичність.

У результаті семінарського заняття студенти засвоять етапи здійснення гендерної соціалізації: моделювання, закріплення, самосоціалізація та механізми формування гендерної ідентичності.

Тема 3. Гендерна соціалізація особистості: детермінанти гендерних конфліктів.

Семінарське заняття 6. Гендерні стереотипи. Гендерні ролі. Гендерний соціальний контроль. СРС: У результаті семінарського заняття студенти аналізують основні чинники гендерної соціалізації особистості: сім'я, ровесники, школа, ЗМІ..

Тема 4. Маскулінність як причина і наслідок гендерних конфліктів.

Семінарське заняття 7. Поняття «маскулінності». Типи маскулінності.

У результаті семінарського заняття студенти визначають основні парадигми дослідження маскулінності (І.Кон, Д.Гілмор).

Тема 4. Маскулінність як причина і наслідок гендерних конфліктів.

Семінарське заняття 8. «Криза маскулінності» і чоловічі рухи. Чоловічі студії: передумови виникнення, засадничі напрямки.

У результаті семінарського заняття студенти працюють з кейсами за темою «Український чоловік і його проблеми».

Тема 5. Суспільний рух як метод вирішення гендерних конфліктів в Україні.

Семінарське заняття 9. Поняття та характеристики суспільних рухів.

У результаті семінарського заняття студенти аналізуватимуть причини виникнення, напрямки, типологію суспільних жіночих рухів в Україні.

Тема 5. Суспільний рух як метод вирішення гендерних конфліктів в Україні.

Семінарське заняття 10. Перспективи розвитку жіночих організацій в сучасному українському суспільстві.

У результаті семінарського заняття студенти розглядатимуть практичні кейси функціонування жіночих рухів у сучасному суспільстві.

Тема 6. Сімейні конфлікти: поняття, підходи, типологія.

Семінарське заняття 11. Поняття сім'ї. Сімейні конфлікти: поняття, типологія.

У результаті семінарського заняття студенти аналізуватимуть причини виникнення та шляхи врегулювання конфліктів у в сім'ї.

Тема 6. Сімейні конфлікти: поняття, підходи, типологія.

Семінарське заняття 12. Концепція відповідального батьківства. Проблема свободи репродуктивного вибору.

У результаті семінарського заняття студенти розглядатимуть практичні кейси трансформації сучасної сім'ї, Чайлд-фрі як прояв конфлікту цінностей.

Тема 7. Поняття, принципи та процедура сімейної медіації.

Семінарське заняття 13. Поняття медіації як альтернативного інструменту врегулювання конфліктів. Основні принципи медіації.

У результаті семінарського заняття студенти визначають і проаналізують Нейтральність / Безоціночність, Розподіл відповідальності, Добровільність, Конфіденційність як основні принципи медіації.

Тема 7. Поняття, принципи та процедура сімейної медіації.

Семінарське заняття 14. Процедура медіації (премедіація, етапи медіації, сепаратні зустрічі, результати медіації). Стратегія «виграш-виграш» у медіації.

У результаті семінарського заняття студенти розглядають конфліктні кейси, які допомагають зрозуміти різницю між інтересами та потребами учасників медіаційного процесу (кейс «Апельсин», кейс «Дві сестри»).

Тема 8. Роль та професійні компетентності медіатора в процесі сімейної медіації.

Семінарське заняття 15. Комунікативні навички медіатора: активне слухання, невербальна комунікація.

У результаті семінарського заняття за допомогою симуляційних вправ студенти ознайомляться з техніками активного слухання: використання пауз (мовчання), іменування відчуттів, прояснення / уточнення, перефразовування, резюмування.

Тема 8. Роль та професійні компетентності медіатора в процесі сімейної медіації.

Семінарське заняття 16. Емоційний інтелект.

У результаті семінарського заняття студенти працюють з кейсами на відпрацювання технік емоційного інтелекту, аналізуватимуть процес викривлення інформації в ході медіації.

Тема 9. Моделі і техніки сімейної медіації.

Семінарське заняття 17. Медіація врегулювання спорів (наративна модель, класична модель, оціночна модель). Техніка ненасильницького спілкування М.Розенберга в процесі сімейної медіації

У результаті семінарського заняття студенти формують навички використання основних принципів Гарвардської школи переговорів у техніці сімейної медіації (люди, інтереси, варіанти рішень, критерії); розуміють та на основі симуляційних вправ застосовують основні моделі ненасильницького спілкування М.Розенберга (модель жирафа).

Семінарське заняття 18. Модульна контрольна робота

Самостійна робота студента

З метою поглиблення знань студентів з дисципліни, отримання досвіду самостійної роботи з науковою літературою, пропонується самостійне опрацювання наукової літератури з проблемних питань. Від студентів вимагається знання основних проблем та визначень семінарських тем, вільне володіння категоріальним апаратом дисципліни.

Крім того студенти мають самостійно розглянути завдання, призначені для самостійної роботи і на основі цієї інформації вільно відповідати на поставлені питання.

Самостійна робота здобувача включає:

підготовка до аудиторних занять – 62 год;

підготовка до модульної контрольної роботи – 4 год;

підготовка до екзамену – 30 год.

Загалом – 96 год.

Політика та контроль

Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Опрацьовуючи навчальний матеріал дисципліни «Гендерний вимір соціальних конфліктів: теорії і практики», студенти виконують індивідуальне семестрове завдання шляхом написання МКР у форматі академічного есе. Значна увага буде приділятися симуляційним вправам з проведення процедури сімейної медіації за певними кейсами. Самостійне проведення процедури сімейної медіації сприяє поглибленню теоретичних знань студентів з окремих тем модуля та сприяє формуванню компетентностей використовувати знання для вирішення відповідних практичних завдань. Практичні кейси студенти складають самостійно, та подають на перевірку викладачу. Проведення процедури медіації відбувається на практичних заняттях.

Відвідуваність і виконання завдань

Дисципліна є інноваційною для системи української вищої освіти. За умови практичної відсутності у вітчизняному науково-освітньому просторі комплексних навчально-наукових видань з даної проблематики, дуже важливо відвідувати лекції, на яких висвітлюватиметься систематизований навчальний матеріал, в обсязі, достатньому для опанування дисципліни магістрами. Студенту складно буде

належно підготуватись до семінарського заняття, виконати практичне завдання, якщо він буде пропускати лекції. Тому для студентів, які бажають продемонструвати відмінні результати навчання, активна робота на лекційних заняттях просто необхідна і буде оцінюватись під час проведення експрес-контрольних. Разом з тим, відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно.

Активна участь студента на практичних заняттях є обов'язковою і буде вимагатись. Рейтинг студента значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на практичних (семінарських) заняттях. Кожне пропущене практичне заняття (незалежно від причин пропуску) знижує підсумковий рейтинг студента з дисципліни.

Теми і завдання для практичних занять передбачені робочою програмою дисципліни, доступні у системі «Кампус» та Moodle.

На лекціях та практичних заняттях допускається використання ноутбуків, смартфонів, але лише для цілей, зумовлених темою заняття і відповідним тематичним завданням. Використовувати зазначені (та інші подібні) засоби для розваги чи спілкування під час заняття не варто. Відповідати на питання викладача, читаючи з екрану смартфона, ноутбуку, підручника чи іншого паперового носія не варто також. Це характеризує рівень підготовки студента не з кращого боку.

Форми роботи

Навчальні заняття з дисципліни «Гендерний вимір соціальних конфліктів: теорії і практики» проводяться у формі лекцій та практичних семінарських занять.

На лекціях викладач формулює положення теорій сучасних теорій соціально-політичних конфліктів та моделей, видів і технік сімейної медіації, демонструє кейси сучасних конфліктів та процедур медіації, за необхідності, відтворюючи матеріал у вигляді презентації. Лекції відбуваються у формі діалогу, коли викладач задає зустрічні запитання аудиторії щодо навчального матеріалу, може попросити дати оперативну відповідь на поточне запитання, або матеріал попередніх занять.

Основною формою роботи на семінарському занятті є як відповіді на теоретичні питання, так і робота з практичними кейсами.

Неформальна освіта

За бажанням здобувача в умовах, що не сприяють регулярному відвідуванню занять, допускається вивчення окремих змістовних частин освітнього компонента в асинхронному режимі, зокрема, через опанування дистанційних курсів. Для врахування в системі оцінювання балів за опанування таких курсів, вони мають відповідати змістовно силабусу, бути узгоджені із викладачем, та на підтвердження проходження курсів студент має надати відповідний документ із зазначенням назви та обсягу в годинах. Визнання результатів неформальної освіти відбувається у порядку, визначеному у відповідному Положенні КПІ ім. Ігоря Сікорського <https://osvita.kpi.ua/node/179> .

Політика університету

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Політика використання штучного інтелекту

Політика використання штучного інтелекту та її принципи регламентуються наказом «Політика використання штучного інтелекту для академічної діяльності в КПІ ім. Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://osvita.kpi.ua/node/1225>.

Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: опитування за темою заняття, складання практичних кейсів, виконання завдань (участь у симуляційних вправах);

Календарний контроль: проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.

Семестровий контроль: **екзамен**

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг студента складається з балів, які він отримує за:

1. відповіді на семінарських заняттях;
2. модульна контрольна робота
3. екзамен

1. Відповіді на семінарських заняттях.

Ваговий бал – 5 балів при відповіді на питання. Максимальна кількість балів на всіх семінарських заняттях дорівнює $r_{\text{сем}} = 5 \text{ балів} * 5 = 25 \text{ балів}$.

Критерії оцінювання:

- активна участь у проведенні заняття; надання повної і аргументованої, логічно викладеної доповіді, відповіді, висловлення власної позиції з дискусійних питань або повністю правильне вирішення завдань з відповідним обґрунтуванням, у поєднанні зі слухними доповненнями відповідей інших студентів у процесі дискусії; складання кейсів, участь у симуляційних вправах – 5 балів;
- активна участь у проведенні заняття; надання правильних відповідей або правильне вирішення завдань з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді чи обґрунтування при вирішенні задачі; складання кейсів – 3-4 бали;
- надання відповідей з чисельними значними похибками або вирішення завдань з грубими помилками, вирішення завдань без обґрунтування – 1-2 бали;
- відсутня робота на семінарі – 0 балів.

2. Модульна контрольна робота.

Ваговий бал – 25.

Критерії оцінювання:

- інноваційно-творчий підхід до розкриття проблеми, дотримання формальних і змістовних вимог до академічного есе – 23-25 балів;
- глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція, дотримання формальних і змістовних вимог до академічного есе – 20-22 бали;
- обґрунтоване розкриття проблеми з певними недоліками, дотримання формальних і змістовних вимог до академічного есе – 15-19 балів;
- достатнє розкриття проблеми з численними недоліками, незначне порушення формальних і змістовних вимог до академічного есе – 10-14 балів;
- Недостатнє розкриття проблеми з численними недоліками, значне порушення формальних і змістовних вимог до академічного есе – 0-9 балів.

3. Екзамен.

Ваговий бал – 50.

Екзамен передбачає усні відповіді на питання, перелік яких наведений у додатку 2.

Критерії оцінювання:

- 40-50 балів – студент відповідає на майже всі питання екзамену, демонструє глибоке знання матеріалу, логічно і послідовно його викладає, дає обґрунтовані висновки, вільно оперує конкретними даними, висловлює власну позицію з дискусійних питань, демонструє ознаки теоретичного мислення та соціологічної уяви;
- 30-39 балів – студент відповідає на більшість питань екзамену, демонструє хороший рівень знання матеріалу;
- 20-29 балів – студент відповідає на приблизно половину питань екзамену, демонструє доволі поверхневі знання;
- 0-19 балів – студент відповідає лише на окремі питання екзамену, не має власної позиції, допускає суттєві неточності.

Заохочувальні бали (не більше 10 балів за усі види робіт):

- за науково-дослідницьку діяльність (участь у конференціях, «Днях науки ФСП», конкурсах студентських робіт, публікації);
- участь у факультетських олімпіадах з навчальної дисципліни та всеукраїнських олімпіадах.

Умови позитивної проміжної атестації:

Для отримання «зараховано» з першої проміжної атестації студент повинен мати не менше ніж 12 балів, для отримання «зараховано» з другої проміжної атестації студент повинен мати не менше ніж 24 бали.

Умови допуску до екзамену:

Умовою допуску студента до екзамену є отримання попередньої рейтингової оцінки не менше як 24 бали.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Рейтингова оцінка здобувача (бали)</i>	<i>Університетська шкала оцінок рівня здобутих компетентностей (результатів навчання)</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно

Можливі відмітки у відомості семестрового контролю:

Не допущено	Невиконання умов допуску до семестрового контролю
Усунено	Порушення принципів академічної доброчесності або морально-етичних норм поведінки
Не з'явився	Здобувач, був допущений, але не з'явився на екзамен

Перегляд рейтингової системи оцінювання впродовж семестру

Перегляд РСО може здійснюватися за вмотивованою заявою здобувача, що вивчає ОК, органу студентського самоврядування або профспілкового комітету студентів, поданою на ім'я завідувача забезпечуючої кафедри. Процедура перегляду визначена у розділі 7 Положення про систему оцінювання

Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації студентам

Працюючи на лекції, студенту важливо застосовувати техніку конспектування основних понять, ознак, класифікацій, визначень, процедур, про які розповідатиме викладач. Якщо студент буде уважно слухати, фіксувати відповідний матеріал, потім прочитає цей текст, застосує його при вирішенні завдання чи підготовці до практичного заняття. Якщо після цього студент презентує свою обгрунтовану позицію (думку), критично оцінить позиції (думки) інших студентів, ставитиме питання викладачу та студентам – обсяг засвоєного ним навчального матеріалу і глибина його розуміння збільшуватиметься в рази.

Під час підготовки до практичного заняття студент має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, бажано ознайомитись з додатковими ресурсами в мережі. При виникненні питань, виявленні незрозумілих положень необхідно обов'язково обговорити їх з викладачем. На семінарському занятті навіть добре підготовлений студент не повинен залишатись пасивним спостерігачем, а активно включатись у обговорення питання. Якщо ж студент не ознайомився з навчальним матеріалом, йому варто уважніше слухати виступаючих, і завдяки отриманій інформації намагатись компенсувати недоліки підготовки до заняття. Під час відповіді не треба боятися помилитися – одним з важливих завдань вивчення гуманітарних дисциплін є вироблення вміння логічно мислити і відповідно висловлювати власні думки. Однак, варто пам'ятати, що незнання матеріалу дисципліни є суттєвим недоліком роботи студента і буде негативно впливати на його загальний рейтинг. Відповідальне ставлення до підготовки на кожне семінарське заняття дає змогу не лише правильно засвоїти навчальний матеріал, але й оптимізувати процедуру проходження семестрового контролю.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відеоконференцій та освітньої платформи Сікорський для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено к.філос.н., доценткою кафедри соціології Коломієць Тетяною Володимирівною

Ухвалено: кафедрою соціології (протокол № 12 від 24.05.2024).

Погоджено: Методичною комісією ФСП (протокол №9 від 26.06.2024).

Тематика модульних контрольних робіт:

1. Переваги і недоліки сімейної медіації у вирішенні конфліктів.
2. Крос-культурний характер гендерних конфліктів.
3. Гендерна нерівність versus гендерна відмінність.
4. Чи можливе безконфліктне суспільство.
5. Порівняльні характеристики медіації та інших інструментів врегулювання конфліктів.
6. Гендерні стереотипи як джерело гендерних конфліктів.
7. Асиметричне батьківство як риса традиційних суспільств.
8. Концепція чайлд-фрі як прояв ціннісних конфліктів.
9. Позиції, інтереси, потреби як основні складові медіаційного процесу
10. Структура та етапи процесу сімейної медіації.
11. Робота з інтересами: види, техніки.
12. Ненасильницька комунікація М.Розенберга: панацея чи утопія.
13. Компетентності медіатора (власний досвід).
14. Картографія конфлікту.
15. Емоційний інтелект та його роль у сімейній медіації.
16. Активне слухання в процесі медіації.
17. Невербальна комунікація: важливість для сімейної медіації.

Питання для підготовки до екзамену

1. Визначення поняття гендерного конфлікту.
2. Соціально-культурний аспект гендерних конфліктів.
3. Інтеракційний та інституційний підходи до аналізу гендеру.
4. Теорія двох шухляд: зміст і критика.
5. Основні типи фемінізму та їхні відмінності.
6. Вплив феміністичних ідей на становлення гендерних студій.
7. Значення праці Сімони де Бовуар «Друга стаття» для розвитку неофемінізму.
8. Гендерна соціалізація та її основні етапи.
9. Чинники, що впливають на формування гендерної ідентичності.
10. Роль сім'ї, школи та ЗМІ у процесі гендерної соціалізації.
11. Поняття маскулінності та її основні типи.
12. «Криза маскулінності»: причини та наслідки.
13. Основні напрями чоловічих студій.
14. Поняття гендерного ідеалу та його вплив на суспільство.
15. Гендерні стереотипи та їхній вплив на соціальні ролі.
16. Причини виникнення жіночого руху в Україні.
17. Роль Мілени Рудницької у розвитку жіночого руху.
18. Поняття сімейного конфлікту та його основні типи.
19. Гендерно-рольові конфлікти у сім'ї.
20. Основні причини міжпоколінних конфліктів у родині.
21. Патріархальна та егалітарна сім'я: основні відмінності.
22. Чайлд-фрі як прояв конфлікту цінностей.
23. Поняття та принципи сімейної медіації.
24. Основні етапи медіації та їх характеристика.
25. Особливості реалізації сімейної медіації.
26. Основні комунікативні навички медіатора.
27. Методи активного слухання у процесі медіації.
28. Основні моделі сімейної медіації.
29. Гарвардська школа переговорів та її застосування в медіації.
30. Медіабельність конфлікту: сутність і критерії.